

College Alkmaar valt: het MCA wil naar Heerhugowaard

Via de FTM Pitch hebben onze lezers onderwerpen kunnen aandragen voor onderzoek. Lezers konden kiezen welke ze daarvan het meest interessant vonden, en uit de vijf populairste voorstellen koos de redactie-jury een winnaar. Liset Hamming buigt zich sindsdien over de zaak van het ziekenhuis versus het stadspark in Alkmaar. In haar eerste artikel bracht ze de achtergronden in kaart; in dit tweede artikel duikt ze in de gemeentearchieven en stuit ze op een gevallen college.

In mei 2018 sprak ik met Johan Bos van stichting Red de Hout. Die stichting wil voorkomen dat Alkmaar een deel van zijn eeuwenoude stadspark opoffert voor de vernieuwbouw van het Noordwest Ziekenhuis, dat midden in het stadspark staat. Bos was in september 2016 getipt over een geheime vaststellingsovereenkomst tussen het ziekenhuis en de gemeente Alkmaar, waarin was afgesproken dat het ziekenhuis 8000 m² van de Alkmaarderhout mag kopen om te kunnen vernieuwbouwen op de huidige locatie in de Alkmaarderhout. Die zomer van 2016 had het ziekenhuis laten weten in Alkmaar te blijven, terwijl het eerder, in 2011, nu juist had besloten om de huidige locatie in de Hout te verlaten en zich in Heerhugowaard te vestigen.

Aanvankelijk ging het Bos vooral om het lot van het oudste stadspark van Nederland, maar hoe meer hij zich erin verdiepte, hoe meer hij het vermoeden kreeg dat er meer speelde. Maar wat? Waarom veranderde het ziekenhuis van mening over de vestigingsplaats? Hij besloot mee te doen met de FTM Pitch om de zaak uit te laten zoeken. Zijn voorstel won de pitch en nu ben ik de opmerkelijke gang van zaken rond de vernieuwbouw van de Noordwest Ziekenhuisgroep, voorheen Medisch Centrum Alkmaar, te ontrafelen. En meteen al stuit ik op een gevallen college.

Gekissebis in de raad

De relatie tussen het ziekenhuis van Alkmaar en de Alkmaarderhout gaat terug tot begin vorige eeuw. De Cadettenschool in Alkmaar, waar jongelingen werden klaargestoomd om aan de Koninklijke Militaire Academie in Breda te kunnen studeren, moest vanwege bezuinigingen sluiten. Na een grondige verbouwing van het gebouw opende op 30 mei 1930 het nieuwe Stadsziekenhuis er zijn deuren.

Eind jaren zestig groeide het ziekenhuis uit tot een groot streekziekenhuis en na de fusie in 1974 met het St. Elisabeth Ziekenhuis, dat 500 meter verderop stond, gingen de twee voortaan door het leven als Medisch Centrum Alkmaar (MCA). Jarenlang werd er verbouwd en uitgebreid in de Hout. Na de fusie verhuisden gaandeweg meer afdelingen en diensten van het oude St. Elisabeth Ziekenhuis naar het ziekenhuis in de Hout. In 2001 werden de gebouwen en terreinen van het St. Elisabeth Ziekenhuis geruild tegen de gebouwen en terreinen van het verzorgingshuis Westerlicht-De Hout. Het MCA groeide door.

In 2004 dient de PvdA, dan al jarenlang de grootste partij van Alkmaar, een motie in omdat 'de grenzen van de [uitbreidings]mogelijkheden van het MCA in de Hout in zicht kwamen en het derhalve verstandig zou zijn om naar alternatieve locaties om te zien.' PvdA-raadslid Paul Verbruggen memoreert de argumenten van toen: het stadspark de Hout is uniek, een park waar we zuinig op moeten zijn. Ook haalt hij de slechte bereikbaarheid van 'een alsmaar groeiende

ziekenhuisfunctie' in de Hout aan. 'Ten koste van het stadspark de Hout uitbreiden, is dan ook voor ons geen keuze.' De motie van de PvdA wordt afgewezen.

CDA-raadslid Henk Adriaanse is van mening dat de PvdA de plannen van het ziekenhuis ook de jaren daarna blijft dwarsbomen, terwijl het CDA graag ziet dat het ziekenhuis binnen de gemeente Alkmaar blijft. Adriaanse: 'In 2006 heeft de PvdA geëist om een onderzoek naar de locatie voor het MCA op te nemen in het coalitieakkoord. Dat was een lastige strijd. Uiteindelijk is ook het CDA akkoord gegaan met die bepaling maar heeft daarbij aangegeven dat het rapport, als het af is, wat het CDA betreft zo snel mogelijk en zo diep mogelijk de la in mag.' Raadslid Victor Kloos van de Onafhankelijke Partij Alkmaar (OPA) memoreert een 'heel duidelijk' raadsbesluit in 2008 waarin de raad zich, aldus Kloos, voornam 'geen inspanningen meer te doen om het ziekenhuis te laten verhuizen'. Vervolgens is dit raadsbesluit 'helemaal niet uitgevoerd' omdat het ziekenhuis bij hun plannen om uit te breiden in de Hout 'werd tegenwerkt door de PvdA'.

Wat betreft mogelijke alternatieven voor het ziekenhuis komt Bergermeer in aanmerking, een wijk in Alkmaar. Evenals het terrein van de Alkmaarse voetbalvereniging DFS, een plek waar de PvdA een groot voorstander van is. Maar het ziekenhuisbestuur kijkt ook buiten de stad: Schermer – inmiddels gefuseerd met Alkmaar, maar toen nog een zelfstandige gemeente – is een optie, en ook Heerhugowaard dingt mee.

Nieuwbouw wordt onontkoombaar

Wanneer in 2008 de raden van bestuur van het MCA en het Gemini Ziekenhuis in Den Helder samengaan, volgt een aantal jaren van onrust. De fusie wordt niet gesteund door de medisch specialisten, zo bericht onder andere het blad Zorgvisie. De specialisten zeggen in 2009 zelfs het vertrouwen in de raad van bestuur op wat leidt tot een uittocht van bestuurders.

Tot overmaat van ramp concludeert de Inspectie in 2009 dat de operatiekamers van het MCA hoognodig gemoderniseerd moeten worden. Volgens interim-bestuursvoorzitter Frits van den Broek is nieuwbouw voor de operatiekamers nu eigenlijk onontkoombaar geworden, en er is bovendien nieuwbouw nodig voor de afdeling intensive care en de afdeling spoedeisende hulp. Het ziekenhuis besluit twee opties te onderzoeken: vernieuwbouw van het huidige complex, of verhuizing van het hele ziekenhuis naar een nieuwe locatie. De deadline voor ingebruikname van het nieuwe ziekenhuis wordt vastgesteld op 2015.

Raadslid Kloos van OPA vraagt zich over de jaren 2009 en 2010 hardop af: 'Waarom heeft het college geen eenheid uitgestraald richting het MCA? Wat heeft burgemeester Bruinooge [CDA, red.] nu concreet gedaan in de periode 2009-2010 om het MCA in Alkmaar te houden?' Maya Bolte, oprichter van Leefbaar Alkmaar, vult aan: 'Hoewel het in eerste instantie een keuze is van het MCA, is de gemeente en dus het college wel degelijk partij in de besluitvorming over de nieuwbouw van het ziekenhuis. Door de gemeenteraad was het college op pad gestuurd met een duidelijke boodschap. Doe er alles aan om het MCA in Alkmaar te houden.'

Het college valt

In die missie slaagt het college van PvdA, GroenLinks, D66, CDA en VVD niet. Op 3 maart 2011 hakt het ziekenhuis zelf de knoop door: het MCA besluit de Alkmaarderhout te verlaten en kondigt aan zich in Heerhugowaard te zullen vestigen.

Adriaanse van het CDA had de bui al zien hangen: ‘De beslissing zoals die werd gecommuniceerd op 3 maart was in feite al enige weken daarvoor duidelijk. Ook dat heb ik steeds aangegeven. Ik wist het helemaal zeker toen ik bij de wedstrijd AZ tegen Twente wethouder De Boer [De Boer is wethouder van Heerhugowaard, red.] zag en aan zijn gezicht kon zien dat hij wel erg vrolijk was. Wethouder De Boer zei toen dat hij daar alle reden toe had, maar dat hij niets mocht zeggen. Op dat moment wist ik het zeker.’

Het CDA en de VVD dienen samen met oppositiepartijen SP, OPA en Trots een motie van wantrouwen in tegen het college: het vertrek van het MCA uit Alkmaar betekent het verlies van de grootste werkgever en een gevoelige knauw voor de positie en het imago van Alkmaar als centrumstad. Ook CDA-burgemeester Bruinooge krijgt er in de motie van langs. Hij was te onzichtbaar in dit proces en heeft daardoor zijn college niet op één lijn weten te krijgen, vinden de indieners.

De *Stadskrant Alkmaar* [schrijft later](#) dat de PvdA, Groenlinks en D66 ‘totaal niet voorbereid’ waren op deze motie van wantrouwen en ‘hun verbazing en zelfs woede duidelijk kenbaar [hebben] gemaakt’. Maar de motie wordt aangenomen: op 10 maart 2011 valt het college, gestruikeld over de ziekenhuiskwestie. ‘Het was een bewogen raadsvergadering,’ meldt de *Stadskrant*, met gevoel voor understatement.

In een persbericht de volgende dag wrijft het CDA zout in de wonden, en zegt dat de bouwplannen van het ziekenhuis in de Hout al sinds 2004 gefrustreerd en geblokkeerd worden door de PvdA en GroenLinks. Ook de SP zet de aanval in: Henk van Gerven zoekt het hogerop en stelt vragen over de beslissing van het MCA aan de toenmalige minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Edith Schippers. Zij antwoordt echter dat de keuze van het MCA voor Heerhugowaard te billijken is: ‘Van de drie beoogde locaties telde de optie Heerhugowaard de meeste pluspunten. Het MCA geeft aan dat de locatiekeuze niet langer kon worden uitgesteld en dat het MCA in 2015 klaar moet zijn met de nieuwbouw, omdat de oude gebouwen, met name de installaties daarin, tegen het einde van hun levensduur zitten.’

Binnen een paar weken is er een nieuw college geformeerd. GroenLinks, D66 en de PvdA zijn verdwenen, OPA en Trots schuiven aan, naast de VVD, het CDA en de SP. Op 7 april presenteren deze partijen als [nieuw college van B&W](#) hun coalitieakkoord.

Heerhugowaard is opgetogen: de komst van het ziekenhuis levert de stad niet alleen prestige op, maar is ook economisch van groot belang. Het MCA en Heerhugowaard zetten meteen vaart achter de prille samenwerking. Al op 14 juli 2011, net vier maanden nadat het MCA tot verhuizing heeft besloten, tekenen Heerhugowaard en het ziekenhuis een ‘koop- en samenwerkingsovereenkomst’ voor de verwezenlijking van het Regionaal Topklinisch Interventie Centrum, zoals het ziekenhuis in Heerhugowaard moest gaan heten.

Anderhalf jaar later, in december 2012, wordt er in Alkmaar weer een nieuw college gepresenteerd: VVD, CDA, SP, OPA en D66. Op D66 na zijn het allemaal partijen die zich fel gekant hebben tegen verhuizing van het MCA. Het nieuwe college wil het ziekenhuis per se in Alkmaar houden.

De strijd om het ziekenhuis tussen Alkmaar en Heerhugowaard ontbrandt nu pas echt.